

ارتباط بین پرخاشگری و اضطراب

حالتی - رقابتی با ویژگی‌های شخصیتی کشتی‌گیران نخبه ایران

کوروش مروت‌نیا^{۱*}، دکتر مهدی کهن‌دل^۲، دکتر محسن شفیعی^۳

تاریخ دریافت مقاله: ۹۳/۰۶/۵

تاریخ پذیرش: ۹۳/۰۸/۱۱

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر، بررسی ارتباط پرخاشگری و اضطراب با ویژگی‌های شخصیتی کشتی‌گیران نخبه بزرگسال است. جامعه آماری از کشتی‌گیران نخبه جوان و بزرگسال که سابقه عضویت در تیم‌های ملی در سال ۱۳۹۲ را داشتند، تشکیل یافت. باتوجه به محدود بودن جامعه آماری، نمونه آماری به صورت تمام‌شمار و شامل ۷۴ نفر از کشتی‌گیران تشکیل شد. آنها پرسشنامه‌های ویژگی‌های دموگرافیک، پرسشنامه اضطراب رقابتی SCAT (مارتنز، ۱۹۷۰)، پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی آیزتک و پرسشنامه پرخاشگری ورزشی باس و وارن (۲۰۰۰) را به صورت داوطلبانه تکمیل کردند. تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی (شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی) و آزمون K-S، لوین، و ضریب همبستگی پیرسون در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ از طریق نرم‌افزار آماری SPSS انجام شد.

باتوجه به تحلیل‌های آماری، می‌توان نتیجه گرفت که بین اضطراب و پرخاشگری کشتی‌گیران شرکت‌کننده در پژوهش، ارتباط معنی‌دار و مثبتی وجود دارد. به علاوه، این نتیجه هم حاصل می‌شود که بین اضطراب و ویژگی درون‌گرایی و برون‌گرایی کشتی‌گیران شرکت‌کننده در پژوهش، ارتباط معنی‌دار و منفی وجود دارد. علاوه بر آن، این نتیجه به دست می‌آید که بین اضطراب و ویژگی ثبات و نبود ثبات کشتی‌گیران شرکت‌کننده در پژوهش ارتباط معنی‌دار و منفی وجود دارد. همچنین می‌توان نتیجه گرفت که بین پرخاشگری و ویژگی‌های روان‌شناختی کشتی‌گیران شرکت‌کننده در پژوهش ارتباط معنی‌داری وجود ندارد.

کلیدواژه‌ها: پرخاشگری، اضطراب حالتی، اضطراب رقابتی، ویژگی‌های شخصیتی، کشتی‌گیر.

مقدمه

امروزه جامعه بشری با افزایش فشار و تنش‌های ناشی از مسائل کاری و تعاملات اجتماعی مواجه است که سلامت عمومی و جسمانی و نیز کیفیت زندگی افراد را به خطر انداخته است؛ اضطراب و افسردگی از جمله بارزترین نتایج این فرایندها است. اضطراب نه تنها احساس رضایت از زندگی را کاهش می‌دهد، بلکه از ظرفیت عملکردی افراد مبتلا نیز می‌کاهد (ژاندا، ۲۰۰۵). با وجود اینکه گروهی از روان‌شناسان

بالینی، اثر مثبت فعالیت‌های ورزشی بر حالات روانی، از جمله اضطراب را تصادفی و غیرمهم شمرده‌اند (فالکنر و بیدل، ۲۰۰۱)، مطالعات و پژوهش‌های بسیاری فعالیت جسمانی ورزشی و به‌طور کلی، سبک زندگی فعال را به‌عنوان یک عامل سببی و شیوه درمانی مؤثر برای اضطراب و افسردگی عنوان کرده‌اند (لن و همکاران، ۲۰۰۵؛ کر و همکاران، ۲۰۰۶). از سوی دیگر، در ورزش حرفه‌ای عصر حاضر، یکی از عناصر قابل توجه، تأکید بر برد و کسب پیروزی است و اغلب

* ۱- کارشناس ارشد تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد اسلام‌شهر Morovat k @ yahoo.com

۲- استادیار تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد کرج

۳- استادیار تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد اسلام‌شهر

کارشناسان اذعان می‌دارند که میزان پرخاشگری ورزشکارانی که صرفاً برای دستیابی به موفقیت، راهی مسابقات می‌شوند، افزایش می‌یابد.

از زمانی که ورزش به‌عنوان یک پدیده اجتماعی در نظر گرفته شده است و به‌طور مشابه، مطالعه در این زمینه به‌عنوان یک هیجان و احساس اجتماعی، اهمیت پیدا کرده است (آهولا، ۱۳۶۷). بایرن (۱۹۹۳) دریافتند که داشتن تجارب هیجانی باعث کاهش عزت‌نفس می‌شود، زمانی که درگیر شدن در هنجارهای اجتماعی باعث شرمندگی افراد شده است.

در ورزشکاران رقابتی، ممکن است با افزایش هیجان رقابت، در اثر ارزیابی عواملی از قبیل هم‌تیمی، مربی و تماشاچیان، عملکرد تحت تأثیر قرار گیرد. فراست و هندرسون (۱۹۹۱) ارتباط معنی‌دار مثبتی را بین اضطراب رقابتی و خشونت در بین زنان ورزشکار دانشگاهی مشاهده کردند. در بیشتر متون روان‌شناسی، اضطراب، مترادف کلماتی مانند استرس، تنش و انگیزختگی به‌کار رفته است. به‌علت وجودنداشت تعریف دقیق، اضطراب از نظر مفهوم و اصطلاحی درست معرفی نشده است.

بنا به نظر «بورکوی و همکارانش» (۱۹۸۶)، اضطراب را می‌توان به‌عنوان میزان افزایش یافته‌ای از انگیزختگی مستقیم سیستم عصبی تعریف کرد که اغلب به شاخه فعالیت سمپاتیک نزدیک می‌شود و با ادراک اثرات منفی و حرکتی همراه است. در اصل، اضطراب حالتی از انگیزختگی مستقل است که با احساسات و دریافت ذهنی همراه است. پس اضطراب هم جنبه بیولوژیکی و هم جنبه روانی دارد و هر دو جنبه در مواقعی که فرد، مضطرب است تا حدودی در او عینیت می‌یابد. هرچه میزان اشتیاق برای برنده شدن بیشتر باشد، اضطراب رقابتی ورزشکاران نیز بیشتر مشاهده می‌شود. مطالعات نشان داده‌اند که افزایش اعتمادبه‌نفس و کنترل واکنش نسبت به محرک‌ها می‌تواند در کنترل اضطراب رقابتی ورزشکاران تأثیرگذار باشد.

در هر دوره از زندگی، اینکه چه میزان و چه کاری انجام می‌دهیم، چگونه فکر می‌کنیم و چه احساسی داریم، شبکه

نایابی از ویژگی‌های شخصیتی را شکل می‌دهد. به‌طور وسیع‌تر، ویژگی‌های شخصیتی، ثبات شخصیتی افراد را منعکس می‌کند و این ویژگی‌ها، عملکرد و واکنش افراد در زمینه‌های گوناگون، اعم از سلامتی و بازتوانی، سازگاری بزرگسالان، حوزه آموزشی و کاری و نیز واکنش‌ها در ارتباطات خانوادگی را نشان می‌دهد.

علاوه بر آن، تفاوت‌های افراد بر مبنای شخصیت می‌تواند منبع توسعه رشد و خلاقیت و یا ریشه تعارض و ناکامی و مشکلات اجتناب‌ناپذیر باشد. شخصیت به‌عنوان سازمانی درون سیستم‌های عاطفی، احساسی و شناختی و مفهومی فرد تعریف شده که تعیین‌کننده واکنش‌های منحصر به فرد انسان به محیط است. همچنین به الگوی نسبتاً ثابت حالت‌های ثابت و رفتارهایی که بیانگر تمایلات فردی شخص است، اشاره دارد. شخصیت متأثر از عناصر درونی (افکار، ارزش‌ها و عوامل وراثتی) و عناصر بیرونی (رفتارهای قابل مشاهده) است.

درباره ابعاد شخصیتی دانشمندان، نظریات و تقسیم‌بندی‌های گوناگونی ارائه داده‌اند؛ از آن جمله می‌توان به مدل پنج‌عاملی شخصیت مک‌کری و کوستا (۱۹۹۹) اشاره کرد. در مدل پنج‌عاملی، شخصیت افراد بر اساس پنج بعد تقسیم‌بندی می‌شود: روان‌رنجوری، برون‌گرایی، وظیفه‌شناسی، تطابق‌پذیری، و گشودگی در برابر پذیرش تجربیات. واکنش در زمینه شخصیتی ورزشکاران نیازمند اطلاعات کامل‌تری در حوزه ورزش است. متأسفانه در زمینه تحقیقات مرتبط با ویژگی‌های شخصیتی ورزشکاران، مطالعات و منابع کمی در دست است. از جمله مطالعات اندکی که در حوزه ورزش انجام شده است، می‌توان به تحقیقات بیوچامپ^۱ و همکاران (۲۰۰۵) و جکسون و بیوچامپ (۲۰۱۰) اشاره کرد. به‌علاوه، جکسون و بیوچامپ (۲۰۱۰) در مطالعاتشان نشان دادند مدل پنج بعدی ویژگی‌های شخصیتی می‌تواند بینش روشنی از عملکرد پویای ورزشکاران و مربیان ارائه دهد. برون‌گرایی و انعطاف درباره تصمیمات می‌تواند در بروز رفتار و ارتباط ورزشکاران با والدین و مربیان نقش اساسی داشته باشد. باید خاطر نشان کرد که توجه به ویژگی‌های شخصیتی در حوزه ورزش و ارتباط آن با عملکرد ورزشکاران،

1- Byrne, A. & Byrne, D. G.

2- Beauchamp, M. R.

می‌دهد و این در حالی است که شکست‌های پیاپی به کاهش سطح چنین انتظاری می‌انجامد و در بروز پرخاشگری مؤثر است.

باتوجه به اندک‌بودن تحقیقات در این زمینه و نیز اهمیت پرخاشگری ورزشی در ورزشکاران، در پژوهش حاضر درصد پاسخگویی به این سؤال اساسی هستیم که ویژگی‌های شخصیتی کشتی‌گیران چگونه است؟ آیا بین پرخاشگری و ویژگی‌های شخصیتی ارتباطی وجود دارد؟ به علاوه، وضعیت اضطراب در بین کشتی‌گیران چگونه است و آیا با ویژگی‌های شخصیتی و پرخاشگری ارتباطی دارد؟

روش‌شناسی

جامعه و نمونه آماری

جامعه پژوهش حاضر شامل کشتی‌گیران نخبه بزرگسال است که سابقه حضور در اردوهای تیم ملی جوانان و بزرگسالان در سال ۱۳۹۲ را دارند. به همین دلیل، این جامعه جزء جوامع محدود در نظر گرفته می‌شود و شامل ۷۴ کشتی‌گیر جوان و بزرگسال حاضر در اردوهای ملی است که نمونه تحقیق برابر جامعه آماری و به صورت تمام‌شمار است.

ابزار اندازه‌گیری

برای گردآوری داده‌های مورد نیاز در این پژوهش و در راستای آزمون فرضیه‌های تحقیق از چهار پرسشنامه استفاده شده است:

۱. پرسشنامه وضعیت جمعیت‌شناختی، اعم از سن، جنس، وضعیت تحصیلی و... شرکت‌کنندگان در تحقیق؛
۲. پرسشنامه اضطراب رقابتی SCAT (مارتنز، ۱۹۷۰) (تاگر و پارکز، ۲۰۰۱)
۳. پرسشنامه سنجش پرخاشگری ورزشی در ورزشکاران «باس و وارن» (۲۰۰۰)، شامل ۳۶ سؤال و پنج خرده‌مقیاس پرخاشگری؛
۴. پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی ۵۷ سؤالی آیزنک.

روش تجزیه و تحلیل داده‌های آماری

در راستای تحلیل داده‌های این تحقیق، در حیطه آمار

سبب لذت‌بخشی بیشتر از ورزش و نیز تداوم مشارکت شرکت‌کنندگان در فعالیت‌های ورزشی می‌شود.

از سوی دیگر، پرخاشگری، واژه‌ای کلی است که برای حوزه وسیعی از عملکردهایی به کار می‌رود که شامل حمله و تهاجم است. پرخاشگری به هر شکلی از رفتار اطلاق می‌شود که به طور مستقیم در برابر احساس صدمه زدن به اهداف و یا احتمال آسیب دیدگی از سوی دیگران و با انگیزه جلوگیری در مقابل رفتار دیگران انجام می‌شود.

بیشتر محققان حوزه ورزش، پرخاشگری را به عملکردهای کلی تخلف از قوانین، که با صدمه و آسیب همراه باشد، تعریف کرده‌اند. پرخاشگری ورزشی به طور رایج در ورزش مشاهده می‌شود و بسیاری از مربیان و ورزشکاران، رفتار پرخاشگرانه را به عنوان یک استراتژی برای برنده شدن در نظر می‌گیرند. مطابق تئوری روان پاکسازی (تطهیر)، پرخاشگری را باید در مفاهیم قابل قبول اجتماعی و رفتاری از قبیل ورزش، کاهش داد. لمیکس و پنهیون (۲۰۰۵) دریافتند که تفاوت معنی‌داری بین سطح پرخاشگری در ورزشکاران و غیرورزشکاران که بدن مشابهی دارند، وجود ندارد.

کلر^۱ (۲۰۰۷) در مطالعاتش ارتباط بین پرخاشگری ورزشی و پرخاشگری زندگی را بررسی کرد. نتایج، ارتباط معنی‌داری را بین این دو متغیر، به خصوص در ورزش‌های تماسی و برخوردی نشان داد. ورزشکاران رشته‌های تیمی برخوردی بیشتر از ورزشکاران انفرادی پرخاشگری را می‌پذیرند.

احتیاج داشتن به دلایلی برای بروز رفتار پرخاشگرانه زمانی مهم می‌شود که به آن، به صورت یک امر غیرقابل قبول توجه شود. اگر بازیکنان به ندرت رفتار پرخاشگرانه بروز دهند، کسانی که این رفتار را به نمایش می‌گذارند، پیشنهاد کمتری برای واگذاری مسئولیت دریافت خواهند کرد. مطالعه و شناسایی عوامل مرتبط با بروز پرخاشگری، به ویژه در ورزشکاران، نه تنها می‌تواند از به نمایش گذاشتن پرخاشگری ورزشی که همراه با آسیب و صدمه است، بکاهد، بلکه باعث می‌شود ورزشکاران با فراغت خاطر بیشتری مسئولیت‌های مرتبط با زمینه ورزشی را بپذیرند و برعهده بگیرند. موفقیت‌های پیشین، انتظار توفیق و برتری را افزایش

یافته‌ها

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد رده سنی ۱۸-۱۴ سال دارای بیشترین درصد (۳۲/۴) و رده سنی ۳۳ سال به بالا دارای کمترین درصد (۴/۱) در بین کشتی‌گیران است و ۸۶/۵ درصد نمونه‌ها مجرد و ۱۳/۵ درصد آنها متأهل هستند. سابقه ۳-۴ سال دارای بیشترین درصد (۶۸/۹) و سابقه ۱۳ سال به بالا دارای کمترین درصد (۸/۱) در بین کشتی‌گیران است.

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد ویژگی شخصیتی درون‌گرایی دارای بیشترین درصد (۶۲/۲) و ویژگی شخصیتی برون‌گرایی دارای کمترین درصد (۳۲/۸) و نیز ویژگی شخصیتی باثبات دارای بیشترین درصد (۵۸/۱) و ویژگی شخصیتی بی‌ثبات دارای کمترین درصد (۴۱/۹) در بین کشتی‌گیران است.

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که میانگین اضطراب در بین کشتی‌گیران ۱۸/۶۷ است. با توجه به نمره کل اضطراب که ۳۰ است، میانگین اضطراب رقابتی کشتی‌گیران بالاتر از

توصیفی، برای مشخصات افراد جامعه آماری، مانند سن، جنسیت، میزان تحصیلات و... از شاخص‌های آمار توصیفی استفاده شده است. بدین ترتیب که برای توصیف متغیرهای گسسته، از جداول توزیع فراوانی و درصد (برای نمایش ارقامی) و نمودار ستونی یا میله‌ای (برای نمایش تصویری) و برای توصیف متغیرهای پیوسته از جداول آمار توصیفی (شاخص‌های گرایش مرکزی، شاخص‌های پراکندگی و شاخص‌های توزیع) استفاده شد. در تحلیل‌های استنباطی، برای نرمال بودن توزیع، آزمون کلموگروف - اسمیرنوف به کار رفت. در صورت نرمال بودن در بخش آمار استنباطی از روش همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره و در صورت نرمال نبودن از آزمون ناپارامتریک مشابه استفاده می‌شود. از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ و از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶ برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد.

جدول ۱. توصیف ویژگی‌های فردی

درصد	فراوانی		
۴/۳۲	۲۴	سال ۱۴-۱۸	سن
۲۴/۳	۱۸	سال ۱۹-۲۳	
۲۴/۳	۱۸	سال ۲۴-۲۸	
۱۴/۹	۱۱	سال ۲۹-۳۳	
۴/۱	۳	۳۳ به بالا	
۱۰۰/۰	۷۴	کل	
۸۶/۵	۶۴	مجرد	وضعیت تأهل
۱۳/۵	۱۰	متأهل	
۱۰۰/۰	۷۴	کل	
۶۸/۹	۵۱	۴ - ۱ سال	سابقه ملی
۱۷/۶	۱۳	۵ - ۸ سال	
۵/۴	۴	۹ - ۱۲ سال	
۸/۱	۶	۱۳ و بالاتر	
۱۰۰/۰	۷۴	کل	

جدول ۲. توصیف ویژگی شخصیتی

درصد	فراوانی		
۶۲/۲	۴۶	درون‌گرا	شخصیت از لحاظ درون‌گرایی و برون‌گرایی
۳۲/۸	۲۸	برون‌گرا	
۱۰۰/۰	۷۴	کل	
۵۸/۱	۴۳	بائبات	شخصیت از لحاظ ثبات و عدم ثبات
۴۱/۹	۳۱	بی‌ثبات	
۱۰۰/۰	۷۴	کل	

جدول ۳. توصیف میزان اضطراب

انحراف معیار	میانگین	حداکثر	حداقل	تعداد	
۳/۳۰	۱۸/۶۷	۲۵	۱۲	۷۴	اضطراب

جدول ۴. توصیف میزان پرخاشگری و مؤلفه‌های آن

انحراف معیار	میانگین	حداکثر	حداقل	تعداد	
۳/۵۰	۲۵/۵۴	۳۵	۱۵	۷۴	برون‌تنبیهی
۲/۵۸	۲۸/۱۳	۳۵	۲۲	۷۴	درون‌تنبیهی
۳/۰۵	۲۷/۲۸	۳۴	۲۱	۷۴	سلطه‌گری
۵/۹۰	۸۰/۹۵	۹۵	۷۰	۷۴	پرخاشگری

حد متوسط است.

باتوجه به مقدار ضریب همبستگی ۰/۳۰۴ بین اضطراب و پرخاشگری کشتی‌گیران با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۹ می‌توان نتیجه گرفت که بین اضطراب و پرخاشگری کشتی‌گیران شرکت‌کننده در پژوهش ارتباط معنی‌دار و مثبتی وجود دارد. بنابراین، با افزایش سطح اضطراب، میزان پرخاشگری نیز افزایش می‌یابد (جدول ۵).

باتوجه به مقدار ضریب همبستگی ۰/۲۶۳ و سطح معنی‌داری ۰/۰۲۳ که کوچک‌تر از ۰/۰۵ است، می‌توان نتیجه گرفت، بین اضطراب و برون‌تنبیهی کشتی‌گیران شرکت‌کننده در پژوهش ارتباط معنی‌دار و مثبتی وجود دارد. بنابراین، با افزایش سطح اضطراب، میزان برون‌تنبیهی نیز

افزایش می‌یابد. باتوجه به مقدار ضریب همبستگی ۰/۲۸۳ و سطح معنی‌داری ۰/۰۱۵ که کوچک‌تر از ۰/۰۵ است، می‌توان نتیجه گرفت که بین اضطراب و درون‌تنبیهی کشتی‌گیران شرکت‌کننده در تحقیق ارتباط معنی‌دار و مثبتی وجود دارد. بنابراین، با افزایش سطح اضطراب، میزان درون‌تنبیهی نیز افزایش می‌یابد. باتوجه به مقدار ضریب همبستگی ۰/۰۲ و سطح معنی‌داری ۰/۸۶ که بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است، می‌توان نتیجه گرفت که بین اضطراب و سلطه‌گری کشتی‌گیران شرکت‌کننده در پژوهش ارتباط معنی‌داری وجود ندارد (جدول ۶).

باتوجه به مقدار ضریب همبستگی ۰/۳۳ - و سطح معنی‌داری ۰/۰۰۴ که کوچک‌تر از ۰/۰۵ است، می‌توان نتیجه

جدول ۵. بررسی ارتباط بین اضطراب و پرخاشگری کشتی‌گیران از طریق آزمون همبستگی پیرسون

پرخاشگری		
۰/۳۰۴**	ضریب همبستگی	
۰/۰۰۹	سطح معنی‌داری	اضطراب
۷۴	تعداد	

جدول ۶. بررسی ارتباط بین اضطراب و مؤلفه‌های پرخاشگری کشتی‌گیران از طریق آزمون همبستگی پیرسون

سلطه‌گری	درون‌تنبیهی	برون‌تنبیهی	
۰/۰۲۰	۰/۲۸۳	۰/۲۶۳	ضریب همبستگی
۰/۸۶۵	۰/۰۱۵	۰/۰۲۳	سطح معنی‌داری
۷۴	۷۴	۷۴	تعداد

جدول ۷. بررسی ارتباط بین اضطراب و ویژگی‌های شخصیتی کشتی‌گیران از طریق آزمون همبستگی پیرسون

ثبات و عدم ثبات	درون‌گرایی - برون‌گرایی	
۰/۵۰۴	۰/۳۳۰	ضریب همبستگی
۰/۰۰۰	۰/۰۰۴	سطح معنی‌داری
۷۴	۷۴	تعداد

کشتی‌گیران شرکت‌کننده در پژوهش ارتباط معنی‌داری وجود ندارد (جدول ۸).

باتوجه به مقادیر ضریب همبستگی و سطوح معنی‌داری به‌دست‌آمده که همگی بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است، می‌توان نتیجه گرفت که بین مؤلفه‌های پرخاشگری و ویژگی‌های شخصیتی کشتی‌گیران شرکت‌کننده در پژوهش ارتباط معنی‌داری وجود ندارد. نتایج جدول نشان می‌دهد میانگین برون‌تنبیهی در بین کشتی‌گیران ۲۵/۵۴ است. که باتوجه به نمره کل آن که ۴۸ است، در حد متوسط است. میانگین درون‌تنبیهی در بین کشتی‌گیران ۲۸/۱۳ است که باتوجه به نمره کل آن که ۴۸ است، تقریباً در حد متوسط است. میانگین سلطه‌گری در بین کشتی‌گیران ۲۷/۲۸ است. که باتوجه به نمره کل آن که ۴۸ است، تقریباً در حد متوسط است. و درنهایت، میانگین پرخاشگری در بین کشتی‌گیران ۸۰/۹۵ است. که باتوجه به نمره کل آن که ۱۴۴ است، تقریباً در حد متوسط است (جدول ۹).

گرفت که بین اضطراب و ویژگی درون‌گرایی و برون‌گرایی کشتی‌گیران شرکت‌کننده در پژوهش ارتباط معنی‌دار و منفی وجود دارد. بنابراین، با افزایش سطح اضطراب، تمایل به سمت برون‌گرایی کاهش می‌یابد. باتوجه به مقدار ضریب همبستگی ۰/۵۰۴- و سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ که کوچک‌تر از ۰/۰۵ است، می‌توان نتیجه گرفت که بین اضطراب و ویژگی ثبات و عدم ثبات کشتی‌گیران شرکت‌کننده در پژوهش ارتباط معنی‌دار و منفی وجود دارد. بنابراین، با افزایش سطح اضطراب، میزان باثباتی کاهش می‌یابد (جدول ۷).
باتوجه به مقدار ضریب همبستگی ۰/۰۶۱- و سطح معنی‌داری ۰/۶۰۶ که بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است، می‌توان نتیجه گرفت که بین پرخاشگری و ویژگی درون‌گرایی و برون‌گرایی کشتی‌گیران شرکت‌کننده در پژوهش ارتباط معنی‌داری وجود ندارد. باتوجه به مقدار ضریب همبستگی ۰/۰۵۹- و سطح معنی‌داری ۰/۶۱۷ که بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است، می‌توان نتیجه گرفت که بین پرخاشگری و ویژگی ثبات و عدم ثبات

جدول ۸. بررسی ارتباط بین پرخاشگری و ویژگی‌های شخصیتی کشتی‌گیران از طریق آزمون همبستگی پیرسون

ثبات و عدم ثبات	درون‌گرایی - برون‌گرایی		
-۰/۵۹	۰/۰۶۱	ضریب همبستگی	پرخاشگری
۰/۶۱۷	۰/۶۰۶	سطح معنی‌داری	
۷۴	۷۴	تعداد	

جدول ۹. بررسی ارتباط بین مؤلفه‌های پرخاشگری و ویژگی‌های شخصیتی کشتی‌گیران از طریق آزمون همبستگی پیرسون

ثبات و عدم ثبات	درون‌گرایی - برون‌گرایی		
-۰/۲۲۷	-۰/۰۲۲	ضریب همبستگی	برون‌تنبیهی
۰/۸۲۰	۰/۸۵۲	سطح معنی‌داری	
۷۴	۷۴	تعداد	
-۰/۰۷۰	-۰/۱۸۱	ضریب همبستگی	درون‌تنبیهی
۰/۵۵۲	۰/۱۲۴	سطح معنی‌داری	
۷۴	۷۴	تعداد	
-۰/۰۱۸	۰/۰۷۷	ضریب همبستگی	سلطه‌گری
۰/۸۸۲	۰/۵۱۷	سطح معنی‌داری	
۷۴	۷۴	تعداد	

بحث و نتیجه‌گیری

در ورزشکاران رقابتی، ممکن است با افزایش هیجان رقابت در اثر ارزیابی عواملی از قبیل هم‌تیمی، مربی و تماشاچیان، عملکرد تحت تأثیر قرار گیرد. باتوجه به اینکه ماهیت رقابت‌های ورزشی به‌نحوی است که یکی از طرفین باید پیروز شود و دیگری شکست و ناکامی را بپذیرد، این تئوری دارای اهمیت خاصی است، به‌ویژه اینکه ورزشکاران با تلاش و تمرین فراوان در رقابت‌ها شرکت می‌کنند و اگر مسابقات در رده‌های ملی و بین‌المللی انجام شود، اهمیت کسب پیروزی دوچندان می‌شود. برعکس، شکست در رقابت‌ها نیز ناکامی عمیقی در ورزشکاران به‌وجود می‌آورد. توتکو و اجیلوی (۱۹۶۶) در طی مطالعات خود به این نتیجه دست یافتند که پرخاشگری یکی از ده ویژگی شخصیتی است که با موفقیت ورزشی ارتباط دارد. تأثیر ورزش را می‌توان از دو بعد بررسی کرد:

۱. تأثیر ورزش بر روی پرخاشگری ورزشکاران
۲. تأثیر ورزش بر روی پرخاشگری بینندگان

خوشبختانه دید مثبتی درباره تأثیر اجرای فعالیت‌های ورزشی بر کاهش پرخاشگری در بین اندیشمندان وجود دارد و مطالعات انجام‌شده مؤید این نکته است (توتکو و اجیلوی، ۱۹۶۶).

براساس نظریه غریزی، پرخاشگری ورزشی عامل مؤثری در کاهش و تخلیه پرخاشگری به‌شکلی مطلوب است. در پژوهشی که ریچاردز در سال ۱۹۹۴ انجام داد، فوتبال را به‌عنوان یک رشته مؤثر در تصعید غرایز پرخاشگرانه به‌شکلی مثبت معرفی کرد. لورنز نیز یکی از دستاوردهای مهم ورزشی را ایجاد موقعیتی سالم برای تخلیه انواع پرخاشگری می‌داند. به‌علاوه، اسکات نیز در سال ۱۹۷۰ به نقش مهم ورزش در کنترل خشونت جامعه و افزایش رفتارهای مسالمت‌آمیز و صلح‌جویانه تأکید کرد (ریچاردز، ۱۹۹۴).

طبق دیدگاه ناکامی، ورزش شدید، نیاز به پرخاشگری را کاهش می‌دهد. بارون و برنی در سال ۱۹۹۴، تمرینات شدید را به‌دلیل اثر کاهش‌دهندگی تنیدگی جسمانی و احساسات خشم، برای کاهش رفتارهای پرخاشگرانه مفید دانسته‌اند.

اما در این راستا باید به دو نکته توجه داشت :

الف - تمرینات شدید ورزشی برای مدت زمان کوتاهی می‌تواند مانع از بروز پرخاشگری شود. چنانچه فرد، پس از چند ساعت تمرین، دوباره به موضوعی که باعث خشم و عصبانیت وی شده است، فکر کند، احتمال بروز رفتارهای خسونت‌آمیز در وی زیاد خواهد شد.

ب - احساس رضایتی که از فعالیت‌های ورزشی در فرد به‌وجود می‌آید، کمتر از میزان رضایتی است که فرد از پرخاشگری به عامل اصلی ناکامی، به‌دست می‌آورد. بنابراین، تخلیه روانی ورزش کمتر است (پورسعید، ۱۳۷۷).

آیزنک از روان‌شناسان مشهور معاصر است. وی پژوهش‌ها و مطالعات زیادی در زمینه شخصیت و رفتار آدمی انجام داده است. عقاید وی درباره شخصیت بر نتایج قابل‌ملاحظه در پژوهش‌های دامنه‌داری استوار است که در مدت زمانی بالغ بر بیست سال انجام شده است (آیزنک، ۱۹۵۳).

آیزنک (۱۹۵۳)، تیپ‌های شخصیتی را به‌صورت گروه‌های مستقل و مجزا از هم که بتوان مردم را براساس آنها طبقه‌بندی کرد، تقسیم نمی‌کند؛ بلکه معتقد است که تیپ‌های شخصیتی به‌شکل ابعاد به‌هم‌پیوسته‌ای هستند که در راستای آن، مردم با هم تفاوت دارند. وی در تحقیق شخصیت از ضابطه‌ای که ابتکار خودش است، استفاده می‌کند. آیزنک پس از تجزیه و تحلیل‌های آماری دقیق، اطمینان یافت که برای شخصیت افراد می‌توان دو بعد قایل شد: یکی «درون‌گرایی - برون‌گرایی» و دیگری، بعدی که آن را با نام‌های مختلفی چون نوروتیسیسم، روان‌آزردگی، هیجان‌پذیری و یا بی‌ثباتی در قبال ثبات، نامیده است.

بررسی‌ها و مطالعات بعدی نشان داد که این دو عامل درباره اشخاص درون‌گرا به درجه بالایی از اشباع منفی می‌رسد و در مواردی که به‌وضوح برون‌گرا باشند، به درجه بالایی از اشباع مثبت نایل می‌آید. درون‌گرا، بیشتر اهل تفکر و نظر است و گرایش به بازداری و کنترل خود دارد؛ درحالی‌که برون‌گرا، بیشتر به دیدگاه عینی و فعالیت عملی گرایش دارد و به کنترل خود تمایل ندارد. یک فرد نمی‌تواند کاملاً برون‌گرا و یا درون‌گرا باشد. درواقع بیشتر مردم در حدّ

وسط ابعاد درون‌گرایی و برون‌گرایی قرار می‌گیرند (پورسعید، ۱۳۷۷). واکنش در زمینه شخصیتی ورزشکاران نیازمند اطلاعات کامل‌تری در حوزه ورزش است. متأسفانه در زمینه تحقیقات مرتبط با ویژگی‌های شخصیتی ورزشکاران، مطالعات و منابع اندکی در دست است.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد بین اضطراب رقابتی و پرخاشگری کشتی‌گیران ارتباط معنی‌داری وجود دارد. نتایج پژوهش حاضر با نتایج پاتل و همکاران (۲۰۱۰)، مصلحی و همکاران (۲۰۱۱) همخوانی دارد. ابتدا باید خاطر نشان کنیم که اضطراب رقابتی، اضطرابی است که در موقعیت‌های رقابت‌جویانه ورزشی ایجاد می‌شود. از این‌رو اضطراب رقابتی، شکل ویژه‌ای از اضطراب است که به‌عنوان تابعی از موقعیت‌های رقابتی روی می‌دهد. اضطراب رقابتی نیز می‌تواند از نظر ماهیت به‌عنوان صفت یا حالت طبقه‌بندی شود (خلجی، ۱۳۷۴).

در تأیید فرضیه حاضر، می‌توان اشاره کرد که باتوجه به نظریه روان‌شناسان شناختی، هیچ واقعه‌ای به‌خودی‌خود علت اضطراب نیست، بلکه تعبیر و تفسیر شخص از این واقعه‌ها است که به اضطراب منجر می‌شود. یعنی هر احساس اضطرابی که از یک فکر ناشی می‌شود و در شناخت ریشه دارد و به علت ارزیابی نادرست از یک موقعیت دوام می‌یابد و باعث می‌شود که فرد، موقعیتی را که به‌خودی‌خود خطرناک نیست، خطرناک پندارد.

دروستی و هاریس معتقدند نگرانی که منشأ اضطراب است، فقط در ذهن هر فرد نیست، بلکه نگرانی و عکس‌العمل ناشی از آن، تمامی بدن را شامل می‌شود و رفتار خاص از خود بروز می‌دهد. بنابراین، هر وقت شخص نگران می‌شود، اختلال و نارسایی‌هایی را به درجات مختلف تجربه می‌کند و هرچه مقدار آن بیشتر می‌شود، به همان نسبت، مضطرب‌تر می‌شود و در نتیجه بر میزان کارایی فرد لطمه وارد می‌شود. این ارزیابی نادرست به ادراک نامعقول می‌انجامد و سبب بروز رفتار پرخاشگرانه از سوی ورزشکار می‌شود.

بنا به اعتقاد «رولومی»، اضطراب شدید، برخلاف نوع متعادل آن، واکنش نامتناسب در برابر خطری است که انسان

کاربرد داشته باشد.

در پژوهشی که زیلمن^۲ و همکارانش در سال ۱۹۷۲ انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که برانگیختگی ناشی از فعالیت‌های بدنی، رفتار خشونت‌آمیز را تقویت می‌کند؛ همچنین، از آنجا که مشخص شده است پرخاشگری با برانگیختگی ارتباط تنگاتنگی دارد و برانگیختگی نیز با سطح اضطراب و عملکرد مطلوب ورزشکاران مرتبط است، می‌توان نتیجه گرفت که پرخاشگری با اضطراب رقابتی ارتباط دارد. به علاوه، نتایج، حاکی از ارتباط معنی‌دار بین اضطراب رقابتی و ویژگی‌های شخصیتی در کشتی‌گیران بوده است.

نتایج پژوهش حاضر با نتایج هندریکس و همکاران (۲۰۰۰)، رضانی‌نژاد (۱۳۷۲) و شریعتی و بختیاری^۳ (۲۰۱۱) همخوانی دارد. می‌توان گفت برطبق نظریه رفتارگرایی، اضطراب یک واکنش شرطی نسبت به محرکی خاص است. در ورزش، موقعی که ورزشکار به‌طور مکرر در محیطی قرار می‌گیرد که در آن موفقیتی کسب نکرده و از سوی تماشاچیان نیز مورد حمله لفظی قرار گرفته است، با حضور مجدد در میدان و سروصدای تماشاچیان، دچار اضطراب می‌شود.

در زمینه یادگیری اجتماعی، بندورا^۴ و همکاران (۱۹۶۳) اعتقاد دارد که ترس و اضطراب، علاوه بر یادگیری شرطی‌سازی، ممکن است از طریق مشاهده و تجربه‌های جانشین نیز آموخته شود. به علاوه، فرد ممکن است با تقلید واکنش‌های اضطرابی والدین (یا الگوهای دیگر)، واکنش درونی اضطراب را بیاموزد (رتلا، ۱۳۷۹). هنگامی که واکنش‌های اضطرابی فرد با میزان و شدت قوایش متناسب باشد، می‌توان گفت که یک اضطراب طبیعی دارد و می‌تواند خطرات را از خود دور سازد. بنابراین درمی‌یابیم که اضطراب متعادل برای داشتن یک شخصیت قوی، ضروری است (سیف، ۱۳۷۵).

اضطراب به‌عنوان عامل تهدیدکننده عملکرد در مسابقات ورزشی، یکی از عوامل مهم و مورد توجه مربیان و روان‌شناسان ورزشی محسوب می‌شود که برای کنترل آن، باید اقدامات اصولی انجام شود. همان‌طور که قبلاً نیز ذکر شد، عوامل متعددی در ایجاد و تشدید میزان اضطراب نقش دارند، از جمله:

با آن مواجه است و با یک سری حالت‌های دفاعی و تعارضات و علائم غیرطبیعی همراه است (نقل در سیف، ۱۳۷۵). از سوی دیگر، دالارد و میلر در سال ۱۹۳۹ در دانشگاه پیل، مهم‌ترین عامل پرخاشگری را موقعیت‌های خاصی معرفی کردند که فرد در آن، به رفتار پرخاشگرانه دست می‌زند. باتوجه به وجود شرایط اضطراب‌زا در ورزش، ارتباط بین پرخاشگری و اضطراب رقابتی را می‌توان توجیه کرد.

درباره پرخاشگری و ورزش، دیدگاه‌های متفاوتی وجود دارد. عده‌ای معتقدند مسابقات ورزشی که امروزه در جهان برگزار می‌شود، مانند نبردهای واقعی میان کشورها است و برای کسب موفقیت، به استفاده از تمامی قدرت و توان ورزشکار نیاز است. در این راستا، ورزشکاران به هیچ‌وجه نباید از آسیب‌های بدنی احتمالی در آن فعالیت‌ها، به‌ویژه رشته‌هایی که درگیری و تماس مستقیم در آنها وجود دارد، بهراسند. درواقع، عدم جسارت در ورزش امروزی، برابر است با کاهش عملکرد (آیزنک، ۱۳۶۵).

جالب اینکه مسابقاتی که هیجان، حساسیت و درگیری بدنی نداشته باشد، نه با استقبال تماشاگران مواجه می‌شود و نه رسانه‌ها درباره آنها مطلب خواهند نوشت. مدیران و مربیان تیم‌ها نیز جسارت‌نداشتن ورزشکاران را به سستی و بی‌قیدی و عدم تعصب آنان به تیم و یا باشگاه نسبت خواهند داد و جالب‌تر آنکه خود ورزشکاران نیز برای کسب موفقیت، خشونت را ضروری می‌دانند. نتایج تحقیقاتی که در زیر ارائه می‌شود، بیانگر مطالب فوق است.

در پژوهشی که مایکل اسمیت کانادایی بر روی ۲۷۴ بازیکن هاکی روی یخ انجام داد، ۷۶ درصد بازیکنان اعلام داشتند لازمه تأییدشدن، بازی خشن است؛ چراکه تماشاگران و مربیان آن را می‌خواهند. ۶۸ درصد بازیکنان نیز اعلام داشتند که برای کسب پیروزی به یک یا دو بازیکن خشن نیاز است. (استوبر^۱ و همکاران، ۲۰۰۷)

گرچه پژوهشگران معتقدند که برای تعیین میزان پرخاشگری و حد مطلوب آن در فعالیت‌های ورزشی پژوهشی انجام نشده است، به‌نظر می‌رسد فرضیه یوی وارونه در ارتباط با عملکرد مطلوب ورزشکاران درباره پرخاشگری نیز

1- Stoeber, J.
2- Zillman

3- Shariati, M. & Bakhtiari, S.
4- Banduara, A.

بدنی علوم ورزشی دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس).
سیاسی، علی اکبر. ۱۳۷۰. نظریه های شخصیت. چاپ اول. مؤسسه
چاپ و انتشارات دانشگاه تهران.
سیف، علی اکبر، (۱۳۷۵) روشهای اندازه گیری و ارزشیابی آموزشی
، تهران، نشر دوران.
کشتی دار، محمد. ۱۳۸۱. بررسی رابطه تحلیل رفتگی با منبع کنترل
و مقایسه آن در بین مدیران دانشکده ها و گروه های تربیت بدنی و
غیر تربیت بدنی دانشگاه های ایران (پایان نامه دکترا تربیت بدنی،
گرایش مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی
دانشگاه تهران).

Allen, J. William O'Toole, Ian McDonnell, Rob
Harris, Glenn Bowdin. 2005. "Events Management",
Butterworth-Heinemann Ltd, 343.

Banduara, A.; Ross, D.; Ross, S. A. 1963. "Imitation of Film-
mediated Aggressive Models", *Journal of Abnormal
and Social Psychology* 66, 3-11.

Beauchamp, M. R.; Maclachlan, A.; Lothian, A. M.
2005. "Communication within Sport Teams: Jungian
Preferences and Group Dynamics", *The Sport
Psychologist* 19, 203-220.

Bourque, C.W. Randle, J.C.R. Renaud, L.P. (1986). Non-
Synaptic depolarizing potential in rat supraoptic neurons
recorded in vitro. *J. Physiol.* 376: 493-505.

Bredemeier, B. J.; Weiss, M.; Shields, D. Cooper, B. 1986.
"The Relationship of Sport Involvement with Children's
Moral Reasoning and Aggression Tendencies", *Journal
of Sport Psychology* 8, 304-318.

Byrne, A. & Byrne, D. G. 1993. "The Effect of Exercise on
Depression, Anxiety, and Other Mood State: A Review",
Journal of Psychosomatic Research 37(6), 565-574.

Dick, M. G. 1992. "Burnout in Doctorally Prepared Nurse
Faculty", *Journal of Nurse Education* 31(8), 341-346.

Dole, C. & Schroeder, R. G. 2008. "The Impact of Various
Factors on the Personality, Job Satisfaction and Turnover
Intentions of Professional Accountants", *Managerial
Auditing Journal*. 16(4), 234-245

Frost, R.O. and Henderson, K. J. (1991). "Perfectionism and
reactions to athletic competition". *Journal of sport and
exercise psychology*, 13, PP:323-335.

Faulkner, G., & Biddle, S. J. H. (2001). Exercise as therapy:
It's just not psychology! *Journal of Sports Sciences*, 19,
433-444.

Gill, D. 2000. *Psychological Dynamics of Sport*. Champaign,
IL: Human Kinetics.

Jackson, B. & Beauchamp, M. R. 2010. "Efficacy Beliefs
in Athlete Coach Dyads: Prospective Relationships
Using Actor Partner Interdependence Models", *Applied
Psychology: An International Review* 59, 220-242.

Hendrix. A.E, Acevedo. E.O, Herbert .E, (2000). "An
examination of stress and burnout in certified Athletic
Trainers at Division I-A universities", *Journal of Athletic*

سن، جنسیت، شرایط اقتصادی، محیطی، اجتماعی، نحوه و
شرایط تمرین، ویژگی های شخصیتی، تعداد شرکت کنندگان
و نحوه برگزاری مسابقه، اهمیت مسابقه، نوع رشته ورزشی و
توانایی های ورزشکار، تمامی این عوامل می توانند در افزایش
میزان اضطراب مؤثر باشند. که جزء دلایل همخوان بودن
نتایج پژوهش حاضر نیز به شمار می روند.

در تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده می توان به
گفته روان شناسان اجتماعی استناد کرد که معتقدند حضور
حریف و یا مربی و یا حتی تماشاچی می تواند باعث تحریک
و هیجانات اضافی ورزشکار شود. علاوه بر اینکه در رشته
ورزشی کشتی، وجود عوامل فوق باعث افزایش تنش های
اضافی در ورزشکار می شود، این امر باعث افزایش احساس
شکست و عدم موفقیت در مقابل حریف نیز خواهد شد. که به
نوبه خود می تواند سبب بروز انحراف در کانون تمرکز و بروز
رفتار پر خاشگرانه شود.

کتابنامه

آهولا، اسو و هتفیلد، براد. ۱۳۶۷. روان شناسی ورزش با رویکرد روانی.
ترجمه رضا فلاحی و محسن حاجیلو. تهران: سازمان تربیت بدنی،
معاونت امور فرهنگی و آموزش دفتر تحقیقات و آموزش.

آیزنک، اچ. جی. ۱۳۶۵. واقعیت و خیال در روان شناسی. ترجمه دکتر
محمد تقی برهانی و نیسان قولیان. تهران: نشر روز.

ارشاد، طیبه. ۱۳۸۵. توصیف سبک های مدیریت و برخی از ویژگی های
فردی و شخصیتی مدیران تربیت بدنی. پایان نامه کارشناسی
ارشد تربیت بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

پورسعید، س. ۱۳۷۷. بررسی میزان اثربخشی آرام سازی عضلانی بر
میزان اضطراب (پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی عمومی
دانشگاه آزاد اسلامی - واحد خوراسگان اصفهان).

پیمان، ابراهیم. ۱۳۷۶. بررسی و مقایسه صفات شخصیتی بازیکنان
پست های مختلف فوتبال باشگاه های برتر اصفهان (پایان نامه
کارشناسی ارشد تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تربیت
مدرس).

خلجی، حسن. ۱۳۷۶. بررسی صفات شخصیتی ورزشکاران استقامتی
در گروه های سنی جوانان و بزرگسالان و مقایسه آن با گروه عادی
(پایان نامه کارشناسی ارشد علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و
روان شناسی دانشگاه تهران).

رتلا، باب. ۱۳۷۹. مطالعات موردی در روان شناسی ورزش. ترجمه
نورعلی خواجوند. انتشارات صنم. صص ۱۴۶.

رضانی نژاد، رحیم. ۱۳۷۲. مقایسه صفات شخصیتی دانشجویان
ورزشکار و غیرورزشکار مرد (پایان نامه کارشناسی ارشد تربیت

- Stoeber, J.; Otto, K.; et al. 2007. "Perfectionism and Competitive Anxiety in Athletes: Differentiating Striving for Perfection and Negative Reactions to Imperfection", *Personality and Individual Differences* 42, 959-969.
- Tucker, L.W. & Parks, J.B. 2001. Effects of gender and sport type on intercollegiate athlete's perceptions of the legitimacy of aggressive behaviors in sport. *Sociology of Sport Journal*, 403-413.
- Tenenbaum, G. & Kirker, B. 2003. "Methodological Principles in the Study of Behaviors in Team Sports, An Example of Aggressive Acts in Ice Hockey and Basketball", in: R. Lidor, & K. P. Henschen (Eds.), *The Psychology of Team Sports*, 21-56.
- Tucker, L.W. & Parks, J. B. 2001. "Effects of Gender and Sport Type on Intercollegiate Athlete's Perceptions of the Legitimacy of Aggressive Behaviors in Sport", *Sociology of Sport Journal*, 403-413.
- Widiger, T. A. & Smith, G. T. 2008. "Personality and Psychopathology", in O. P. John, R. W. Robins, & L. A. Pervin (Eds.), *Handbook of Personality: Theory and Research*, 3rd ed., New York, NY: Guilford Press, pp 743-769.
- Zhanda, L. (2005). *Personality tests* (1st ed.). Besharat, M. A & Habibnejad, M. (Persian translators) .Tehran: Ayeez publications, (chapter 16)
- Zillmann, D., Katcher, A. H., & Milavsky, B. (1972). Excitation transfer from physical exercise to subsequent aggressive behavior. *Journal of Experimental Social Psychology*, 8, 247-259.
- Training, 35(2); PP:139-14.
- Karney, B. & Bradbury, T. N. 1995. "The Longitudinal Course of Marital Quality and Stability: A Review of Theory, Methods, and Research", *Psychological Bulletin* 118, 3-34.
- Keeler, L. A. 2007. "The Differences in Sport Aggression, Life Aggression, and Life Assertion among Adult Male and Female Collision Contact, and Non-contact Sport Athletes", *Journal of Sport Behavior* 30, 57-77.
- Kerr, D., Cunningham, C. and Wilkinson, H. (2006). Learning disability and dementia: are we prepared? *Journal of Dementia Care* 14 (3): 17-19.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T., Jr. (1999). A Five-Factor Theory of personality. In L. A. A. Pervin & O. P. John (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (2nd ed., pp. 139-153). New York: Guilford.
- McShane, S. L. & Von-Glinow, M. A. 2003. *Organizational Behavior: Emerging Realities for the Workplace Revolution*. 2nd ed. New York: McGraw-Hill.
- Lemieux T, Savion, Penhune V (2005). "The effects of practice and delay on motor skill learning and retention". *Exp Brain Res* 161:PP:423-431
- Shariati, M. & Bakhtiari, S. 2011. "Comparison of Personality Characteristics Athlete and Non-athlete Student, Islamic Azad University of Ahvaz", *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 30, 2312-2315.
- Sheldon, J. P. & Aimar, C. M. 2001. "The Role Aggression Plays in Successful and Unsuccessful Ice Hockey Behaviors", *Research Quarterly for Exercise and Sport* 72, 304-309.